

judex non potest accedere rectam iudicii satisfactionem; nam per furoris excecationem non perspicit rectitudinis claritatem. Justum iudicium est, ubi non persona consideratur. Scriptum est: *Non at-*

tendas personam hominis in iudicio, nec pro aliquo facies ut a vero declines, et injuste iudices. Susceptio muneris est dimissio veritatis.

PRIVILEGIUM REGIS ÆTHELREDI

PRO ECCLESIA CANTUARIENSI

Quo ejectionem clericorum de monasterio Christi Cantuariensi et inductionem monachorum gratulatur et confirmat villas eidem plurimas, et amplissima privilegia concedit.

(MANSI, Concil. tom. XIX, col. 321, ex ms. Cottoniano, Claudius A. 3.)

In nomine Domini Dei omnipotentis. Ego ÆTHEL-
REDUS, Dei gratia gentis Anglicæ rex, et monarcha
etiam aliarum insularum circumjacentium.

Notum facio Anglicis Christianis quod venerandus
archiepiscopus Ælfricus, ex episcopali sua sapientia,
cura me circa præcepta Dei sæpius occupatum red-
didit; ego etiam Dei instinctu, quidquid divinæ
illius doctrinæ et prædicationis mihi necessarium
fuerit sæculo addiscere volo. Et hanc disciplinam
intelligo per hominum malitiam et injustitiam nimis
late perditam et abolitam esse.

In intellectu meo etiam video et plane perspicio
hanc disciplinam per presbyterorum incuriam longe
lateque negligenter corruptam, ac Dei servitium
omissum et frigescentem esse vehementer doleo. Dixi
etiam consiliariis meis, qui mihi de rebus divinis
et mundanis consilium dant, quod Deus illis intel-
lectum dederit in animi mei exaltationem. Tunc
illi inquebant, Deo opitulante, melius fore, si pre-
sbyteros ab ecclesiis Christi propter manifesta illo-
rum scelera et crimina expellerem, et in ecclesiis
Christi monastici ordinis homines constituerem, qui
pro me et gente meâ ibidem rite Deo preces et gra-
tias funderent. Hoc idem ego effeci; in ecclesiis
Christi monachos constitui ad eorum exemplum
quos S. Augustinus huc attulit quod ille scilicet in
ecclesiis Christi ex S. Gregorii præcepto, et magni
regis Æthelberti consilio et auxilio, eos sanctos
monachos ibidem collocaret, quos secum in terram
hanc attulerat. Et cum monachi postmodum ob
sanctam eorum conversationem episcopi facti sunt,
terre eorum ecclesiasticæ florebant. Monachos
etiam hos ibidem habitantes, congregatos esse in
æternum hoc privilegio confirmo, et nominatim
describo illorum urbes, quæ antiquitus et a me
Anglorum rege, ac ab aliis fidelibus hominibus ha-
ctenus ad illorum sacram sedem concessæ sunt.

Prima est Eastrige, quam regionem ad ecclesias
Christi pro anima mea, tam in terris quam in littore
maris, perpetuo concedo. Tum Jocham, Bosington,
Edesham et Apeldra, Berwic parvula, et Swyr-
dhlincas Præstatum, Gravanea, Wylan, Ciart,
Feruleah. In Suffexia Peccingas. In occidentali

B Cantio Meapham, Culingas. In Suthria prope Lon-
dinum Wealawyroth itidem ultra Thamissin. Hrise-
byrgan ad marginem Cilternæ, ad urbem ecclesiæ
Christi prope adjacentem. In Essexia Laelling. In
orientali Anglia Hædleh, et vicina Illaleh. In Taneta
regione aliquæ terræ.

Sit imposterum hoc antedictum monasterium ab
omni terreno servitio liberum cum omnibus villis
ad id pertinentibus, hoc est in campis, et in pa-
scuis, et in pratis, et in silvis, et in mariscis salsis,
et in piscationibus, et in venationibus, et in aucu-
pationibus, exceptis his tribus, scilicet expeditione,
pontium refectione, et arcium reparatione. Si quis
bene moratus homo hoc privilegium meum beneficiis
augeat, Deus omnipotens habitationem ejus in cœle-
stibus mansionibus, cum omnibus sanctis cumulet.
Si autem aliquis malus homo a diabolo inflammatus
sit, ut hoc meum privilegium diminuat, vel parvi
faciat, sit socius Judæ proditoris Christi, laceretur
canum infernalium dentibus inter terribilia gehennæ
supplicia cum omnibus diabolis absque ullo fine,
nisi illud ante obitum suum rite emendaverit quod
contra Dominum suum impie deliquerat. Siquidem
satius est hominem a peccatis cavere quam ea labo-
riose emendare. Obsecro et adjuro vos, omnes mei
legitimi successores, reges et episcopi et senatores,
gentisque dominatores, ne sitis ecclesiæ Christi
prædones, sed ut sitis seduli custodes patrimonii
Christi, et monachorum illorum, qui ibi Deo ser-
viunt, ut in perpetuum requie, vita æterna et gaudio
fruamini cum omnibus ejus sanctis semper in æter-
num. Amen.

Ego Æthelredus Angliæ, hoc ecclesiæ Christi pri-
vilegium ex auctoritate Christi confirmo.

Ego Ælfricus, Ecclesiæ Christi archiepiscopus,
boni regis munificentiam signo crucis in æternum
corroboro.

Ego Wulfstanus, Londinensium episcopus, domini
mei nobili dono semper consentio.

Ego Ælfheah, Wintoniensium episcopus, hoc an-
tedicti regis scriptum meis viribus confirmo.

Ego Ordbyrhtus episcopus idem hoc cum Dei
benedictione feci.

Ego Æthelricus episcopus hoc idem feci.
 Ego Athulfus episcopus hoc idem feci.
 Ego Godwinus episcopus omne hoc idem feci.
 Ego Lyfing episcopus domini mei voluntatem et
 bonitatem in æternum confirmo.

A Ego Wulfricus abbas verus testis.
 Ego Ælwardus abbas similiter.
 Ego Wulfosar abbas,
 Ego Ælfige abbas.

Gr. Comit. — London. 1016-1035. (Canute 7.)

CANUTUS REX

HUJUS NOMINIS INTER REGES DANIÆ SECUNDUS, INTER ANGLOS PRIMUS

(An 1014-1036.)

LEGES ECCLESIASTICÆ CANUTI REGIS

(MANSI, *Concil.* tom. XIX, col. 555, *Ex ms. Cottoniano Nero A, 1, collato cum legg. nost. Anglo-Saxo.*)

Hoc est consilium quod Cnutus, totius Angliæ et Danorum et Norwegorum rex, cum sapientum suorum consilio sancivit, in laudem Dei, et sibi ipsi in ornamentum regium, et ad utilitatem populi; et hoc erat sacris natalibus Domini nostri Wintoniæ.

I. De Deo, religione et rege debite colendis.

Hoc est primum igitur ut super omnia alia unum Deum semper diligere, et unum Christianismum unanimiter conservare, et regem Cnutum et justa fidelitate venerari velint.

II. De pace Dei, regis et ecclesiarum.

Et Dei ecclesias saluent ac protegant, et crebro frequentent in salutem animæ, et nobisipsis ad utilitatem. Quælibet ecclesia jure est in propria Christi pace, et quilibet Christianus multum laborare debet ut pace illam magna in veneratione habeat. Pax enim divina, et quam proxime regis præ omni alia pace obtinenda, et sedulo conservanda est. Tunc valde justum est ut Dei ecclesiastica pax intra parietes, et pax Christiani regis manu data semper consistat immobilis. Et si quis alterutram violet, perdat patriam et vitam, nisi rex ei condonare velit. Et si unquam aliquis homo posthæc Dei ecclesiasticam pacem adeo violaverit ut intra ecclesiæ parietes homicida fieret, tunc istud est inexpiabile, et persequantur (eum) omnes qui Dei amici sunt, nisi fieret, ut inde erumperet, et ad adeo magnum asylum confugerit ut rex ipsi eapropter vitam condonaret post plenariam compensationem, tam apud Deum quam apud homines. Et hoc est primum ut propriam æstimationem capitis Christo et regi det, et hoc modo seipsum exlegem restituat ad compensationem. Et si tunc ad compensationem res rediit, et eam rex toleret, tunc solvatur ecclesiastica pax illi ecclesiæ per regis plenariam pacis violationem, et ecclesiæ reconciliationem consequatur, sicuti

III. De multa pro dignitate ecclesiæ conferenda.

Et si ulla ecclesiæ pax sine interfectione sit vio-

lata, sedulo compensetur pro ratione ejus quod factum est, sive sit per pugnam, sive per rapinam, sive per aliud quid, compensanda est ecclesiæ pro pacis violatio pro ratione ejus quod factum est, et pro ratione dignitatis ecclesiæ. Non sunt omnes ecclesiæ æquali modo terreno honore dignæ, sed eandem habeant ecclesiasticam consecrationem. Violatio pacis primariæ ecclesiæ est eadem ac compensatio rerum pro regis pace, hoc est quinque libris, secundum Anglorum leges, et in terra Cantii pro violatione pacis v libris regi, et iii archiepiscopo, et mediocris ecclesiæ cxx solidis, et idem est pro regis multa; et tunc adhuc minoris, ubi parva est ministerium, et cœmeterium tamen lx solidis et templi campestris, ubi cœmeterium non est, iii solidis.

IV. De reverentia sacerdotibus præstanda.

Omnes Christianos quam maxime decet sanctuarium et ordines et consecratam Dei domum semper diligentissime frequentare et protegere, et quemlibet ordinem venerari juxta dignitatem. Intelligat enim quicumque, velit vel possit, magnum et præclarum esse quod sacerdos agendum habet pro salute populi, si Domino suo debite placeat. Magnum quod est exorcismus, et præclarum est consecratio, per diabolum dispellit, et profugum reddit, quoties baptismus peragitur, vel S. eucharistia consecratur. Et sancti angeli ibi circumfunduntur, et res illi custodiunt, et per Dei potentiam sacerdotem adjuvant, quoties Christo debite serviunt. Et hoc faciunt, quoties sedulo intimo pectore invocant Christum, et pro populi necessitate diligenter intercedunt, et illi propter Dei timorem pro ordinis dignitate cum ratione sunt cognoscendi.

V. De purgatione ordinatorum.

Et si contingat ut quis accusationibus et imper-